

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 181/07-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Z. M., N., zastúpenej advokátom JUDr. M. F., B., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj základného práva na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom a konať pred súdom v materinskom jazyku podľa čl. 47 ods. 3 a 4 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Rimavská Sobota pod sp. zn. 9 C 81/03 a Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 17 Co 211/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2007 doručená sťažnosť Z. M., N. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj základného práva na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom a konať pred súdom v materinskom jazyku podľa čl. 47 ods. 3 a 4 ústavy v konaní vedenom Okresným

súdom Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 81/03 a Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 17 Co 211/06. Sťažnosť bola osobne odovzdaná do podateľne ústavného súdu 27. februára 2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že na základe žaloby žalobcov, podľa ktorej bola sťažovateľka jednou zo žalovaných, rozsudkom okresného súdu sp. zn. 9 C 81/03 z 23. júna 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 211/06 z 22. novembra 2006 bolo určené, že žalobcovia sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností - pozemkov označených na súvisiacom geometrickom pláne. Žalobcovia po uzavretí manželstva mali záujem postaviť si na sporných pozemkoch rodinný dom. Vlastnícke právo podľa žaloby mali nadobudnúť titulom vydržania, keďže sporné pozemky dlhodobo dobromyseľne a nerušenie užívali. Sťažovateľka so žalobou nesúhlasila, lebo ani ona, ale ani jej právna predchodkyňa na žalobcov sporné pozemky nikdy nepreviedla. Okresný súd v odôvodnení rozsudku konštatoval splnenie podmienok vydržania vlastníckeho práva, pričom nepovažoval za podstatné zistiť, na základe čoho užívali sporné pozemky právni predchodcovia žalobcov, lebo podstatné má byť, že žalobcovia nemali dôvodné pochybnosti o tom, že uzavretými kúpnyimi zmluvami sa stali vlastníkmi. Práve preto považoval okresný súd za nepodstatné aj niektoré rozpory v tvrdeniach účastníkov, resp. svedkov. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, v ktorom navrhla napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť. Zdôraznila najmä skutočnosť, že žalobcovia nikdy nepredložili relevantný dôkaz potvrdzujúci nadobudnutie sporných pozemkov do vlastníctva ich právneho predchodcu a neskoršie nadobudnutie vlastníckeho práva priamo žalobcami. Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený, čím podľa sťažovateľky došlo k porušeniu označených článkov ústavy a listiny. Je to tak predovšetkým preto, že osoby, od ktorých mali žalobcovia sporné pozemky nadobudnúť, v skutočnosti neboli ich vlastníkmi. Skutočnou vlastníčkou jednej z parciel bola sťažovateľka, pričom ona svoje vlastnícke právo nikdy nescudzila, rovnako ako ani jej právna predchodkyňa. Všeobecné súdy tieto skutočnosti nepovažovali za podstatné a boli toho názoru, že postačuje, ak sa žalobcovia mohli domnievať, že sú vlastníkmi. Uvedený výklad inštitútu držby treba považovať za svojvoľný, a to najmä v tom, že všeobecné súdy pristupovali k posúdeniu dobromyseľnosti držby benevolentne, keď pripustili možnosť

odvodzovať dobromyseľnosť držby i od nevlastníka. Ďalej došlo aj k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní pred súdmi a základného práva konať pred súdom v materinskom jazyku podľa čl. 47 ods. 3 a 4 ústavy, lebo rozhodnutia vo veci boli sťažovateľke, ktorá nevie po slovensky, doručované v slovenskom jazyku, teda bez ich prekladu do maďarského jazyka. Toto právo zahŕňa v sebe možnosť podávať návrhy a iné písomné podania, ale i ústne prednesy v materinskom jazyku. Zahŕňa preto aj povinnosť súdu komunikovať s účastníkom prostredníctvom tlmočníka. Ak to tak nie je, dochádza aj k porušeniu princípu rovnosti účastníkov konania.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a listiny v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 81/03 a krajským súdom pod sp. zn. 17 Co 211/06 s tým, aby boli oba rozsudky zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.

2. Z rozsudku krajského súdu č. k. 17 Co 211/06-111 z 22. novembra 2006 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 81/03-70 z 23. júna 2006. Podľa názoru krajského súdu z vykonaných dôkazov vyplýva, že právny predchodca žalobcov sporné pozemky odkúpil od osôb, ktoré ich predtým užívali reálne vyčlenené. Pre posúdenie dobromyseľnosti držby žalobcov nebolo podstatné zistenie, na základe čoho sporné pozemky užívali predávajúci právni predchodcovia žalobcov, ale preukázanie dobromyseľnosti nadobudnutia držby právnym predchodcom žalobcov a samotnými žalobcami. Z vykonaného dokazovania nevyplyvajú žiadne dôvodné pochybnosti, ktoré by dobromyseľnosť ich držby vyvracali. Zo skutkového stavu zisteného okresným súdom je nesporne preukázané, že žalobcovia v roku 1963 sporné pozemky dostali formou ústneho daru za účelom postavenia rodinného domu. Právny predchodca žalobcov nebol pozemnoknižným vlastníkom ani spoluvlastníkom sporných pozemkov, avšak právny predchodca sporné pozemky kúpil od skutočných vlastníkov, ktorí neboli totožní s pozemnoknižnými vlastníkmi. Skutkové závery okresného súdu boli potvrdené aj dôkazmi, ktoré vykonal krajský súd.

3. Podľa zistenia ústavného súdu sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 59/2007 z 31. júla 2007, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že dovolanie bolo odmietnuté ako neprípustné. Podľa názoru najvyššieho súdu neboli v danom prípade zistené žiadne vady vyplývajúce z ustanovenia § 237 Občianskeho súdneho poriadku, na základe ktorých by bolo dovolanie prípustné a zároveň aj dôvodné. Sťažovateľka bola v súdnom konaní vypočutá za pomoci tlmočníka, a preto jej nebolo odňaté právo vystupovať pred súdom v jej materinskom jazyku. Neobstojí ani jej námietka, že písomné podanie podpísala aj napriek tomu, že nepoznala dobre jeho obsah, keďže bolo spísané v slovenskom jazyku. Nebolo totiž povinnosťou súdov overovať pravdivosť obsahu tohto podania, ktoré sťažovateľka vlastnoručne podpísala a ktorého pravdivosť dodatočne spochybňuje.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom,

neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Na prerokovanie a rozhodnutie tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 9 C 81/03, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľa mal krajský súd ako súd odvolací. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu č. k. 17 Co 211/06-111 z 22. novembra 2006.

Sťažovateľka namieta jednak porušenie čl. 47 ods. 3 a 4 ústavy v súvislosti s doručovaním rozhodnutí v slovenskom jazyku (bez ich prekladu do jej materinského jazyka), ale tiež porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny nesprávnym hodnotením vykonaného dokazovania a nesprávnym právnym posúdením veci v súvislosti so splnením skutkových a právnych predpokladov nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním.

Na prerokovanie a rozhodnutie tej námietky sťažovateľky, podľa ktorej jej všeobecné súdy doručovali rozhodnutia bez ich prekladu do jej materinského jazyka, nie je daná právomoc ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu bolo totiž možné podať dovolanie, čo sťažovateľka aj urobila, a preto právomoc poskytnúť jej ochranu mal najvyšší súd v dovolacom konaní, čím je vylúčená právomoc ústavného súdu.

Ak sťažovateľka nie je spokojná s právoplatným výsledkom konania, a to vzhľadom na nesprávne vyhodnotenú dokazovanie, ako aj vzhľadom na nesprávne právne posúdenie veci, treba uviesť, že sťažovateľka vlastne namieta, že konanie vedené všeobecným súdom nebolo spravodlivé, a tým došlo v konečnom dôsledku k porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, resp. podľa čl. 11 ods. 1 listiny.

Ústavný súd považuje túto časť sťažnosti za zjavne neopodstatnenú.

Skutkové závery krajského súdu sa opierajú o vykonané dokazovanie a sú dostatočným spôsobom vyhodnotené. Ústavnému súdu, ktorý sám dôkazy nevykonal, neprislúcha tieto prehodnocovať, resp. inak vyhodnotiť. Ani právne závery všeobecných súdov nemožno považovať za arbitrárne či za zjavne neodôvodnené. Zodpovedajú ustálenej rozhodovacej praxi všeobecných súdov v otázkach nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Z ústavnoprávneho hľadiska niet preto dôvodu zasahovať do záverov krajského súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti rozhodol ústavný súd tak, ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007